

STİGMA

Stigma ve epilepsi

STİGMA:

- Stigma, kötü etiket, utanç veya itibardan düşme, leke veya dışarıdan tanınabilen iz veya karakteristik olarak tanımlanmaktadır.

(Morell, 2002)

Albrecht ve ark.(1982):

Kronik hastalıklarda
gözlenen stigmatın birbirinden farklı ve
ayrı 2 unsur tarafından belirlendiğini
öne sürmüşlerdir:

-
- Stigmatize edilen hastalığın oluşumuna dair kişinin sorumluluğunun ne kadar olduğu.
 - Hastalığın, sosyal iletişim içerisinde ne kadar rahatsızlık yarattığı.

STİGMA TİPLERİ:

- **Dayatılan (enacted) stigma:** Hastaların, sosyal olarak toplum içinde kabul edilemezler temeline dayanılarak yapılan, yaşanmış, gerçek reddedilme deneyimleridir.
- **Hissedilen (felt) stigma:** Hastanın kendisinin stigmatize edilen hastalığa sahip olmaktan duyduğu utancı ve enacted stigmaya maruz kalmaktan duyduğu korkuyu ifade etmektedir.

(Scambler ve Hopkins, 1990)

-
- Her hangi bir hastalıktaki stigmayı anlamamanın en dolaysız yolu, belli bir kültürde o hastalığın tarih boyunca nasıl yorumlandığına bakmaktır.

-
- Antik Yunan ve Roma uygarlıklarında, epilepsi “korkutan hastalık” olarak bilinmekteydi.
 - Yine Milattan önceki bazı kültürlerde ise, epilepsi hastalarına “kutsal” bir varlık ya da “kahin” olarak bakılmıştır.

(Pasternak, 1981).

- Epilepsi ve Őeytan arasındaki iliŐkinin kuvvetlenmesine yol ačan ise, Matta, Marc ve Luke İncillerinde de yer alan, İsa'nın nöbet geğiren bir erkek çocuğunun bedenindeki kötü ruhu, çocuğa dokunmak suretiyle çıkarttığı yönündeki ibaredir.

(Ozer, 1991).

Orta Çağ Avrupa'sında özellikle Katolik Kilisesi'nin ve Engizisyon Mahkemelerinin hâkim olduğu dönemde, Cadı avlama tekniklerinin anlatıldığı bir kitap olan "Malleus Maleficarum"da cadılar, içinde nöbet geçirmenin de dahil olduğu bir takım özelliklerle tarif edilmektedirler.

- İngiltere’de, epilepsiye dair önyargılar 1930’lar ve sonrasında epilepsi hastalarının evlenmelerini ve çocuk sahibi olmalarını, epilepsi hastası olan çocuklarının evlatlık olarak verilmelerini yasaklayan ve çok sık nöbet geçiren hastaların bir akıl hastanesi kapatılmasını öngören bir takım kanunların çıkarılmasıyla devam etmiştir.

(Baker ve Jacoby, 2001).

- Günümüzde ise, Biblikal dönemlerdeki ve Orta Çağdaki şeytan tarafından ruhun ve bedenin ele geçirilmesi düşüncesinden farklılaşmış ve etkilerini epilepsi hastalarına işte ayrımcılık veya işten atma şeklinde göstermeye başlamıştır

(Gilliam, 1997)

Stigma:

- Düşük benlik değeri.
- Yüksek kaygı düzeyi.
- Hayata ve hastalığa dair olumsuz duygular.
- Depresyon.

(Jacoby et al., 1993)

-
- Stigma, ortaya çıktığında geri döndürülmesi zor bir yapıya sahiptir (Jacoby, 1994).

■ TÜRKİYE'DE EPİLEPSİYE YÖNELİK TUTUM?

Türkiye’de yapılan bir çalışmada ise, hippocampal sklerozu bulunan dirençli epilepsiye sahip 41 epilepsi hastasının sadece %14,7’sinin, yüksek oranda stigma bildirdikleri bulunmuştur.

(Aydemir et al. 2004)

İstanbul'un değişik semtlerinde oturan
yaşı ≥ 18 olan 613 kişiden elde edilen
sonuçlar:

(Aydemir & Ö. Türetgen, 2006)

“Epilepsi hastası olan biriyle flört ederdim.”

- Hiç katılmıyorum: → 59,7
- Katılmıyorum: → 30,7
- Fikrim yok: → 3,2
- Katılıyorum: → 5,0
- Tamamen katılıyorum: → 1,3

“Çocuğumun epilepsi hastası olan biriyle evlenmesine karşı çıkardım .”

- Hiç katılmıyorum: → 22,5
- Katılmıyorum: → 22,5
- Fikrim yok: → 32,4
- Katılıyorum: → 16,4
- Tamamen katılıyorum: → 5,9

“Epilepsi hastası olan biriyle evlenirdim .”

- Hiç katılmıyorum: → 10,9
- Katılmıyorum: → 15,7
- Fikrim yok: → 39,1
- Katılıyorum: → 22,4
- Tamamen katılıyorum: → 12,0

“Epilepsi hastası olan biriyle birlikte çalışmak beni rahatsız eder.”

- Hiç katılmıyorum: —————→ 57,8
- Katılmıyorum: —————→ 29,2
- Fikrim yok: —————→ 6,2
- Katılıyorum: —————→ 5,5
- Tamamen katılıyorum: —————→ 1,2

STİGMAYI AZALTMANIN YOLLARI:

-
- Hem stigmatize edilen bireyi hem de ailesini bilgilendirmek.
 - Toplumun genelini ve o hastalıkla ilgili dernekleri konuyla ilgili olarak eğitmek. Bu amaçla basın-yayın organlarının kullanımını sağlamak.
 - Düzenli zaman aralıklarıyla, toplumun ve bireyin stigmatı üstünde gözlenen değişikleri incelemek.

BERKESER BIRGELERLE KARŞI AYKIRI BİRLEŞİMİZ
TOGETHER AGAINST
STIGMA

"A DECADE OF PROGRESS"

THIRD INTERNATIONAL CONFERENCE

3. ULUSLARARASI KONFERANS

5-8 OCTOBER-EKİM 2006
İSTANBUL, TURKEY

Turkish Association
of Psychologists

Turkish Association
of Psychiatrists

Turkish Association
of Child and Adolescent Psychiatry

WWW.STIGMAISTANBUL.ORG